

VITAE

Moje mesto budúcnosti

Michal Valúšek

Symbióza človeka a prírody a ich harmonického súžitia, keď príroda dala život človeku, ktorý sa z nej učil brať, čo potrebuje, využívať a pochopiť procesy jej organizovania, sa postupom času stáva už len prázdnymi riadkami v učebniciach. Takmer počas celej svojej existencie sa potom práve len človek snaží zaviesť poriadok do zdanlivo nepravidelného turbulentného sveta a to, čomu neporozumel, často diletantsky ignoroval. Príroda jednoducho čím ďalej, tým viac krváca a človek so svojím arogantným správaním len bezohľadne využíva svoje majoritné postavenie na Zemi.

Súčasná spoločnosť postavená na princípe peňazí a zisku prameniaceho z nedostatku a konkurencie, by sa pri koncepciách vízií nových architektonických foriem či urbanistických polí mala najskôr zbaviť svojej potreby BRAŤ a VYUŽÍVAŤ, ale naučiť sa POROZUMIEŤ. Pretože to, čo potrebujeme, je racionálne spravovanie a pochopenie prírody a jej zdrojov v súlade s udržateľnosťou prostredia, aplikovaním vysoko efektívnych ekologických technológií. Nie utópia, ale alternatívnym kľúčom k spoločnej budúcnosti je svet globálne orientovaný na zdroje v prospech všetkých a nie na zisk. Jednoducho na svete je také množstvo rozvinutých výrobných postupov inteligentne využívajúcich prírodné zdroje a silu vody, vzduchu, slnka či geotermálnej energie pod povrchom zeme, že by ľudstvo mohlo byť absolútne nezávislým od energií. Ak by súčasný svet aplikoval všetky vyspelé ekologické technológie, celkom by nahradili ropu alebo iné vyčerpatelné nečisté zdroje. Keďže práve z nedostatku a vyčerpatelnosti týchto zdrojov profitujú svetové korporácie ovládané hegemonickou menšinou v neprospech väčšiny, celková udržateľnosť sveta je potom závislá od peňažných ziskov týchto spoločností. Ak by sme takto postavený, ale, bohužiaľ, neudržateľný systém „peňažnej ekonomiky“, keď peniaze plynúce z nedostatku, dlhových, pôžičiek a konkurencii nahradili zdravým inteligentným využívaním technológií pre všetkých, celkom by sa zrušil súčasný nezdravý ekonomický systém. Čo v konečnom dôsledku môžeme pozorovať už na súčasnej svetovej finančnej kríze.

Projekt VITAE (V-ysooko I-ntegrovaná T-ecnológia A-rchitektonickej E-kológie; po latinsky slovo označujúce živú bytosť) sa preto už v prvých víziách snaží transformovať v myslení samotnú spoločnosť a preplovať jej súčasné fungovanie v rámci globálne udržateľnej civilizácie. Má víziu novej budúcnosti jednotnej spoločnosti žijúcej v zdravých mestách s pochopením pravých hodnôt života, ktoré pramenia v inteligentnom aplikovaní moderných technológií s cieľom rozumne využívať všetky zdroje. A nie v honbe za bohatstvom a peniazmi. Veď načo by nám

boli peniaze, keď by sme mali počas celého života dostatok energie a zdrojov, ktoré nám náš svet stále poskytuje.

Prestaňme obhajovať postavenie jednotlivcov a nebuďme novodobými otrokmi odmeňovanými peniazmi, ale začnime konečne fungovať ako jednotná komunita, ktorej ide o blaho všetkých. Hľadáme alternatívy a možnosti, ako žiť vo svete bez peňazí, vo svete, kde sa deti budú v školách učiť, ako sa postaviť k problému, ako ho riešiť, ako byť kritický a podporujeme ich kreativnosť a individuality. Človek je taký, aké je prostredie, v ktorom žije. Ani malé dieťa sa nerodí s nenávisťou, predsudkami, pýchou a vopred stanovenými hodnotami, ale všetko sa učí a vstrebáva z prostredia, v ktorom žije. Ak by sa preto človek v budúcnosti narodil do spoločnosti bez hodnoty peňazí a mal by všetkého dostatok, nemohla by ani existovať deviácia ľudského správania. Pretože to, čo je odmena, závisí od systému hodnôt, ktorý je človeku daný z prostredia, v ktorom vyrastá. Ľudské správanie je preto produktom kultúry a ak sa nezmení kultúra či podstata života, nezmení sa ani ľudské správanie. Až vtedy bude na Zemi inteligentná civilizácia.

Spoločnosť musí prejsť transmutáciou od základov, keď sa z peňažnej dostane k inteligentne využívanému automatizovanému systému technológií. Práve technológie, stroje a ich pokročilé počítačové algoritmy tak celkom nahradia prácu ľudí. Kľúčovým je preto potrebné poukázať na SYMBIÓZU či vzájomný vzťah všetkých žijúcich systémov a hľadať v nich príklady modelov, ktoré by sme mohli klasifikovať a pochopiť.

Projekt VITAE tak vidí budúcnosť práve v porozumení princípu procesu vzniku živých organizmov, v organizácii a usporiadaní ich štruktúr, v dokonalosti tvarov a ich prispôbovaní sa svojmu okoliu. Pokúša sa nájsť možnosti, keď by architektúra a urbanistické koncepcie nových miest boli vo svojich fazónach, figúrach či poliach novou živou symbiózou vizuálne nekonečne hlbokých tvarosloví splývajúcich s dynamikou roja ľudských tiel. Pôjde o nový nonkonformný a nekonvenčný prístup k tvorbe prostredia, keď sa architektúra a mestá už nebudú stavať. Ale čiastočne riadene a organizovane pestovať, pričom ich tvorba bude znamenať skĺbenie viacodborovej spolupráce inžinierov, biológov, lekárov a počítačových programátorov. Vznikne hybridná podoba nanotechnológie produkujúca novú živú formu, ktorá bude čiastočne projektovanou a čiastočne živou architektúrou (BIOSYSTÉMOM). Kompozitom potom budú zárodoky živých systémov buniek známych VITALIC, ktoré budú mať počítačovo naprogramované a usmernené svoje bunecné delenia a rast štruktúr, keď svoje tvary a formy dokážu maximálne

prispôbovať, mutovať, hybridizovať a optimalizovať vo svojom prostredí podľa potreby svojho užívateľa. Vstupný parameter vo forme IMPULZU či STIMULU určitého počítačového algoritmu tak spustí delenie vnútri figurálneho dizajnu jedinej bunky. Tá tento kód aplikuje do svojej bunecnej štruktúry a využije svoj potenciál samoorganizácie či štruktúrného delenia na mutáciu v podobe novej čiastočne algoritmicky generovanej biologickej stavby. Ak pochopíme princípy procesu tvorby samoorganizačných systémov v prírode, dokážeme využiť aj ich potenciál pre svoj prospech. Cieľom bude bio-architektúra miest ako živý systém VITAE pružne reagujúci na čoraz väčší tok udalostí, keď bude forma architektonických štruktúr recyklovateľná, flexibilná a maximálne adaptabilná v prostredí. Už súčasná medicína má tendenciu hľadať možnosti liečenia nie prostredníctvom liekov, ale umelým pestovaním celých orgánov, keď pochopením génov danej štruktúry môžeme využívať, nahrádzať, klonovať či pestovať nové druhy. Preto by potom aj architektúra nemohla čerpať z týchto postupov a hľadať materiály, ktorých výrobu, tvar, charakter a vlastnosti by prakticky zabezpečil živý systém buniek?

Celú planétu zaplnia malé výkonné neprogramované bunky, ktoré získajú vysokú mieru inteligencie so schopnosťou dorozumievania sa medzi sebou, ba dokonca schopné konverzovať aj s nami. Predstavme si, že každá z týchto buniek je vlastne malým počítačom, ktorý dokáže nielen počítať a komunikovať, ale môže sa aj pohybovať, združovať a organizovať do zhlukov a tvarov. V budúcnosti sa tak mestá, budovy aj interiéry budú skladať z miniatúrnych počítačov riadených buniek, vďaka čomu aj nábytok dokáže meniť svoj tvar či farbu podľa toho, ako ho naprogramujeme. Mestá tvorené takýmto druhom nanoarchitektúry by potom dokázali reagovať na stúpajúce množstvo atraktorov (hýbačov) v prostredí a živým, ale ustavične symbiotickým hľadaním vzťahu k človeku optimalizovať svoje formy. Predstavme si architektúru nie vo forme izolovaných objektov, ale v podobe určitých bio-substancií oscilujúcich v prostredí, ktoré by sa dokázali celkom mutovať a prispôbovať svojmu užívateľovi na základe jeho pocitu, charakteru a momentálneho vnútorného stavu. Malé bunky ako malé čiastočne naprogramované živé procesy produkujúce nekonvenčnú logiku miest, artikulujúcich novú úroveň dynamizmu. Architektúra by tak konečne netvorila „mŕtve betónové bloky“ s obmedzenou životnosťou, ale dokázala by sa hýbať, pružne meniť, respektíve RÁŠŤ a ŽIŤ spoločne s človekom ako nový organizmus v prostredí.

Z týchto živých miest by celkom zmizla konvenčná doprava a s tým spojené emisie či znečisťovanie

prostredia. Nie auto na plyn, biomasu, vodu či vzduch, ale TELEPORT. Až ľudstvo pochopí živé organizmy do danej hĺbky, molekulárne inžinierstvo a nanotechnológie dospejú do štádia, keď dokážu akúkoľvek hmotu nielen vypestovať, ale aj ovládať jej delenie, rozpad a následné spojenie. Nová dynamika a druh teleportačnej dopravy je tak čistou formou transportu a základom zdravého mesta so živou architektúrou VITAE. Z miest sa tak stratia cesty, zápchy, výfukové plyny a vznikne nový priestor na zeleň a život spoločne so živou architektúrou. Ľudstvo by získalo celkom nové plochy s možnosťou nového rozčlenenia a organizácie dynamickej urbanistickej štruktúry. Teleportovanie sa stane bežným spôsobom dopravy na premiestnenie osôb. Vďaka bunkám VITALIC sa teleportovaná štruktúra na jednom mieste rozloží na svoje atómy a informácie o štruktúre a väzbe tohto atomárneho skeletu potom bunky načítajú do svojich procesov. Keďže vedia medzi sebou komunikovať rýchlymi dátovými cestami, prenesú tieto informácie na iné miesto, kde sa opäť, podľa pôvodnej vzorky zložia do predošlého tvaru a kvality. Teleport tak celkom zmení pohyb ľudstva v mestách a nastolí novú otázku v astronautike a medziplanetárnych objavoch. Autá budú už len múzejnými exponátmi vo vitrínach a symbolmi pripomínajúcimi hazard s prírodou. Budúcnosť preto nie je v rýchlosti pohybu, ale v spôsobe presunu a získavania informácií „telepatii“. Kľúčom pre projekt VITAE je preto pochopenie pravej podstaty živého organizmus ako cesta pre zdravú spoločnosť žijúcu v mestách. Tieto princípy sú potom logickým predpokladom k zvyšovaniu priemernej dĺžky života človeka, znižovaniu viacerých chorôb a k celkovému ozdravovaniu životného prostredia.

S pomocou inteligentného využívania techniky budeme môcť formovať vlastnú budúcnosť so zachovaním životného prostredia. Bunky VITALIC ako nová nanoforma inteligentných malých mysliacich organizmov sa bude vedieť formovať a prispôbovať meniacemu sa prostrediu a jeho nárokom a klimatickým zmenám. Vzhľadom na prirodzenú schopnosť všetkých živých organizmov prispôbovať sa meniacemu okoliu aj tieto formy majú v sebe zakorenenú vlastnosť UČIŤ SA a hľadať tú najlepšiu cestu na symbiózu s prírodou a človekom. Tieto organizmy určite zažijú svoju vlastnú evolúciu a posun v inteligencii, čo vyvolá novú vlnu konšpiračných teórií a otázok. Ich zrod však bude znamenať novú logiku a pohľad na architektúru ako na živý organizmus žijúci v symbióze spolu s človekom na jednom svete. My im dáme život a ony ho dajú nám.

Esej získala 3. miesto v literárnej súťaži 2010 MOJE MESTO BUDÚCNOSTI, ktorú vypísal Spolok architektov Slovenska v spolupráci s British Council a občianskym združením Archimera.